

Postavljanje meja otroku

Meje so tisto, kar je dovoljeno ter omogoča nemoteno vzgajanje in sodelovanje med otrokom in starši. V primerjavi s starši, ki imajo včasih težave z doslednostjo in s postavljanjem meja svojemu otroku, pa otrok pogosto zelo jasno določi, kje so njegove meje in kje je meja drugega. S postavljanjem meje otrok izrazi ugodje – neugodje, svoje strinjanje – nestrinjanje.

Kadar otrok, ne doseže oz. ne dobi tistega, kar si je zamislil, svoje očitno nezadovoljstvo nemalokrat pokaže z načinom vedenja: kriči, cepeta, zadržuje sapo, se meče po tleh, se umakne in deluje užaljen, izsiljuje, grozi... Kmalu otrok ugotovi, da s takšnim načinom vedenja lahko vpliva na svojo okolico, ki se mu kaj kmalu podredi in mu ustreže z namenom, da se to (s strani okolice) neželjeno vedenje konča. Tako se bo otrok te »učinkovite« tehnike posluževal tudi v bodoče, saj se je naučil, da deluje.

Zato, da otrok lahko obvladuje svoje okolje, mora najprej biti zmožen obvladati sebe. Pri tem smo mu odrasli lahko v veliko pomoč – z vzgledom, z usmerjanjem, vodenjem, s postavljanjem jasnih pravil, ki se jih poskušamo dosledno držati, s crkljanjem, izkazovanjem pozornosti in pohvale ob primernem vedenju, z izpolnjevanjem obljub itd.

Naloga staršev je, da otroka vzgajajo, da ga pripravijo na samostojno življenje in da bo znal sam poskrbeti zase. Vzgoja vključuje **ogromno čustev**. Zlasti v zgodnjem otroštvu otrok potrebuje predvsem občutek sprejetosti, ljubljenosti. Ogromno mu pomeni **crkljanje, pohvala** (*npr. ob primernem vedenju na obisku, ob pospravljanju igrač...*) in **pozornost staršev**.

Bistvenega pomena za otroka in starše je dnevna rutina, ki otroku daje predvsem občutek varnosti, saj preko nje otrok ve kaj lahko pričakuje. Rutina otroku pomaga pri uravnavanju njegovih čustev, usmerja njegov vedenjski in socialni razvoj ter zmanjšuje konfliktna situacije in stisko.

Že zgodaj je smiselno **otroka poučiti o njegovih dolžnostih** (*npr. pomoč pri hišnih opravilih, pospravljanje za sabo*) in ga **navajati na samostojnost** (*oblačenje, obuvanje, umivanje zob...*).

Otroci zmorejo marsikaj, le dovoliti jim moramo in jih ob tem spodbujati, voditi ter jim biti vzor.

Občutek varnosti je povezan tudi s **postavljanjem meja otroku**, ki so bistvene za zdrave odnose, za medsebojno sodelovanje. Meje, pogoje oz. pravila uporabljamo zato, da v odnosih z drugimi poskrbimo zase in skušamo v življenju ohraniti nek red.

Otroci potrebujejo omejitve, da se počutijo varne in zaščitene. Brez meja, doslednih pravil so otroci zmedeni. Dokler počnejo tisto, kar starši od njih pričakujejo, ni težav. Ko pa ne upoštevajo staršev, se stvar spremeni - lahko gredo v drugo nasprotje, da postavljajo premalo meja. Taki starši zamenjujejo ljubeče vedenje s popustljivostjo. Razlika je v mejah: **ljubeče vedenje ima meje**, popustljivost pa jih nima.

POMISLIMO: Otroci v trgovini cepeta, izsiljuje in vztraja pri tem, da želi imeti dve igrači, četudi ste se že doma pred prihodom v trgovino zmenili. Najbolj nepričakovano za večino otrok je, da starši z njimi takoj zapustijo trgovino in gredo domov. – S tem je verbalno pravilo še podkrepljeno z akcijo – odhod domov.

Otroka je smiselno že zgodaj naučiti, da ima vsako vedenje določene posledice - ugodne ali neugodne. S tem, da **otroku dopustimo, da doživi posledice** za svoje (neprimerno) vedenje, je lahko veliko učinkoviteje od vseh naših poskusov poduka, govoričenja, pridiganja ali nadzora.

Morda bodo ravno te slabe izkušnje otrokovi najboljši učitelji in se bo naučil, da vedno ne more biti vse tako, kot si je zamislil, včasih se je treba znati tudi prilagoditi okolici. Predvsem na javnih mestih nekateri starši v želji, da bi ohranili lep, prijazen videz in dajali vtis, da so skrbi in zgledni starši, otroku raje popustijo, četudi so ga predhodno seznanili s posledicami, v primeru, da ne bo upošteval dogovora. Tu gre pravzaprav za potrebo odraslih, da se izkažejo v vlogi »odličnih, zglednih« staršev in potrebo po odobravanju drugih, zato ne vztrajajo oz. niso dosledni glede prvotnega dogovora ter otroku raje ustrezajo kot da bi mu »omogočili«, dovolili zanj »neprijetno« oz. poučno izkušnjo.

Otroke pogosto onesposabljam, ko jih skušamo izvleči iz neugodnih položajev in se vmešavamo v situacije, iz katerih se lahko otroci marsikaj naučijo.

SPOMNIMO SE: Če piše, da je trgovina odprta od 7-20h in pridemo prepozno, ni potrebna razlaga. Zastonj se jezimo na trgovino. Kvečjemu smo lahko jezni nase, ker nismo upoštevali postavljenih meja. Zdi se nam samoumevno, da je tako. Pomembno je vedeti to, da trgovina ni zaprta zato, da bi nas kaznovali za zamudo, ni zaprta zato, da bi dobili poduk. Preprosto je zaprta in pika.

Starši so eden najvplivnejših otrokovih učiteljev. Otroci opazujejo svoje starše, kako se obnašajo do različnih ljudi, slišijo kaj starši govorijo, se učijo njihovega vrednostnega sistema, kako se držijo dogovorov, obljub in to posnemajo, ponotranjijo.

Povzetek predavanja za starše (izvajalec Marko Juhant, spec. pedagog.) pripravila svetovalna služba Vrtca Mengeš: Tina Vuri, psihologinja

Mengeš, dne 16.2.2011